

บทที่ 7

สาระสำคัญของความผิด

การกระทำอย่างใดอันจะมีผลให้ผู้กระทำมีความผิดและรับโทษทางอาญาได้นั้น ต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิด
2. ต้องมีการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และ
3. การกระทำนั้นต้องประกอบด้วยสภาพทางจิตใจ

1. **ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิด** หมายความว่า การกำหนดความผิดอาญานั้นต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ทั้งการกระทำที่กฎหมายถือเป็นความผิด และโทษที่จะพึงมีสำหรับการกระทำต่อกฎหมายนั้น

2. **ต้องมีการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ** หมายความว่า การกระทำที่จะเป็นความผิด ต้องเป็นการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์จะมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ว่า "ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์...." ฉะนั้น "การกระทำ" คือการเอาไป ซึ่งเป็นการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. **การกระทำนั้นต้องประกอบด้วยสภาพทางจิตใจ** นอกจากจะเป็นการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ (ดังที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.) จะต้องประกอบด้วยสภาพทางจิตใจด้วย กล่าวคือ การเอาไป (การกระทำ) ต้องมีเจตนาทุจริต (เจตนาทุจริตเป็นสภาพทางจิตใจ)

ฉะนั้น ในการวินิจฉัยการกระทำผิดอาญาจึงต้องพิจารณาประกอบด้วยสาระสำคัญ ทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาแล้ว เช่น นายแดงหยิบทรัพย์ของนายดำไปโดยมิได้รับอนุญาต จะวินิจฉัยว่าการกระทำของนายแดงเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ต้องพิจารณาว่ามีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำของนายแดงเป็นความผิดหรือไม่ ถ้าในขณะที่กระทำนั้นมีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดก็พิจารณาต่อไปว่าการกระทำของนายแดง (การเอาไป) เป็นการกระทำตาม

ที่กฎหมายบัญญัติหรือไม่ ถ้าพิจารณาแล้วเป็นการกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติและประกอบด้วย
สภาพทางจิตใจ (เจตนาทุจริต) การกระทำของนายแดงก็เป็นความผิดอาญา

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นเพียงโครงสร้างของสาระสำคัญของความผิดอาญา
เพื่อผู้ศึกษาได้ทำความเข้าใจเสียก่อนที่จะศึกษารายละเอียดเรื่องต่อไป ในการอธิบายถึง
รายละเอียดเรื่องสาระสำคัญของความผิดอาญานี้ ผู้เขียนขอแยกอธิบายเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สาระสำคัญทางการกระทำ

ส่วนที่ 2 สาระสำคัญทางจิตใจ

ส่วนในเรื่องที่จะต้องมิกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิดได้กล่าว
โดยละเอียดในเรื่องการใช้กฎหมายอาญา จึงไม่ขอกล่าวในที่นี้

2. ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย
องค์ประกอบภายใน ได้แก่

1. เจตนา
2. เจตนาทุจริต

สำหรับองค์ประกอบนี้ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบภายนอกหรือภายในก็ตามจะขาดอันหนึ่งอันใดไม่ได้ เพราะจะเป็นความผิดอาญาได้ต่อเมื่อครบองค์ประกอบความผิด และเมื่อได้พิจารณาองค์ประกอบภายนอกแล้วจะเห็นว่า "การกระทำ" เป็นสาระสำคัญของความผิดอาญา ถ้าไม่มีการกระทำเท่ากับว่าขาดองค์ประกอบความผิดไป ความผิดอาญาก็มีไม่ได้ เมื่อ "การกระทำ" มีความสำคัญสำหรับความผิดอาญาเช่นนี้ จึงต้องศึกษาว่าการกระทำตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญานั้นเป็นอย่างไร

(25) องค์ประกอบของความผิด หมายถึง เกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดแต่ละความผิด.

